

SAMOBORSKI LIST

Ljetovališni vjesnik

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4.—, na po godinu K 2.—, a na četvrt godine K 1.—. S poštom stoji 48 filira na godinu više, a u Americi K 1.40 na godinu više. Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava se nalazi u Šmidhenovoj ulici broj 22, a otpравниštvo u „Samoborskoj tiskari“ S Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za petlini redak u redakcijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglase, koji se više puta uvrćuju, daje se znatan popust. Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samob. lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA I.

U Samoboru, 1. ožujka 1906.

BROJ 5.

Vrijednost i važnost radnje.

Jedno od najtežih pitanja, koje imade da riješi društvo, ponapose država, je pitanje socijalno. Mnoge važne stvari smatrane su nekoć nuzgrednima, za koje se nije država brinula, a nije se niti brinuti trebala; no danas su ove od tolike važnosti, da se smatraju silom, koja je kadra i temelje države uzdrmati.

Takovo je pitanje radničko.

Dok nije bilo velike industrije i svjetske trgovine, dok su se države od veće česti bavile agrikulturom ili manjim obrtima, dotle nije imao niti radnički stalež one važnosti, koja mu se danas mora da prizna.

U naravi svake industrije leži, da poduzetnik treba tuđe pomoći, jer on sam niti sa svojom obitelji — ma bila ova kako mnogobrojna — svoga pothvata tjerati ne može, on dakle treba radnika.

Usljed velikoga broja radnika i uslijed toga, što radnici dodoše do spoznaje, da su oni faktor u svim velikim poduzećima, bez kojega nema napretka niti zasluge za poduzetnika, stadoše se oni sakupljati pod jedan barjak, pod kojim stadoše vojevati za svoja prava kao ljudi, kao oci obitelji, kao državljani, jednom riječju tražili su, da im se prizna ravnopravnost s ostalim građanima. Iz radničkih se krugova pojavi glas, da oni pomažu ne samo poduzetniku i vlasniku tvornice do bogatstva, već do dižu sjaj i veličinu države, jer svojom radnjom dižu i uzdržavaju blagostanje države.

Posve je prirodno, da je ta spoznaja vodila do toga, da su radnici tražili, da budu bar u čednoj mjeri dionici one zasluge, koja je stečena njihovim radom i trudom. Tražili su, da

da im se osigura bar toliko, da mogu sebe i svoju obitelj uzdržavati.

No nije bio to lagan posao, jer gospodar nije htio udovoljiti ovim pravednim zahtjevima; on nije htio pojmati, da je i radnik čovjek, koji imade privredno pravo, da si stvori obitelj i da je kao glava njezina uzdržuje, već je polazio s tjesnogrudnoga stanovišta, da je za radnika dovoljno, ako mu se plati toliko, da samo sebe prehrani.

Siromašni radnik nije u tom smislu ništa postići mogao, jer nije našao potpore niti u oblastima, budući da su duh tadanjega vremena, a i propisi zakonski bili na strani gospodara.

Videći radnici da svojim molbama ništa ne mogu da postignu, utekoše se drugom sredstvu, a to je krznanje ili štrajk.

Oskudica i nevolja radnika rodila je u njima duh solidarnosti, oni dodoše do uvjerenja, da samo slogom mogu nešto postići. I tako radnici obustaviše radnju u stanovitom poslu sve dotle, dok se njihovim željama nije udovoljilo. Ovo je sredstvo redovito bilo bar od djelomičnoga uspjeha, jer se u rudnik ili u kakvu tvornicu, gdje radi možda više tisuća radnika, ne mogu odmah staviti drugi radnici, budući da ih nema; a poduzetnik, da udovolji svojim obvezama, prisiljen je sa štrajkujućim radnicima ugovarati, te im poboljšati beriva.

Tim načinom postigoše radnici, da su danas uopće u svim većim poduzećima tako plaćeni, da mogu osnovati obitelj i nju uzdržavati. Povrh toga pobrinulo se za njihovu starost, bolest kao i za takovu tjelesnu manu, uslijed koje ne mogu više raditi, kao i za slučaj smrti radnika i za njegovu obitelj. To su razne radničke udruge, koje su u svakom većem poduzeću prisilne, iz kojih radnik u pomenutim slučajevima dobiva potporu, ma ta i ne bila bogzna kako velika.

U najnovije doba počese i namještenici kod državnih poduzeća štrajkovati.

Prošavše godine obustaviše u Italiji svi željeznički namještenici radnju tako, da kroz nekoliko dana po cijeloj Italiji nije vozio nijedan vlak. Budući da obustava prometa znači golemu i nenaknadivu štetu, to je država bila prisiljena promet uspostaviti, a to je učinila time, da je vojnike od željezničkih regimenta, zatim mašinstice i sve one vojnike, koji su kada kod željeznice radili, komandirala u željezničku službu. Videći namještenici, da im štrajk ne pomaže i lišeni sviju sredstva potrebnih za život, stadoše se u službu vraćati.

Posljedica toga bila je, da su se omrazili kod općinstva, koje je uslijed njihova postupka stradalo, a pretpostavljene su ih oblasti još i strogo kaznile.

Neuspjesima talijanskih željezničara okorištiše se lani namještenici kod sviju željeznica u Austriji. Oni prenesoše štrajk isključivo na teretne vlakove. No to nije bio štrajk u pravom smislu riječi, jer se sastojao u tome, da svaki pojedini namještenik čini jedino i isključivo ono, što mu propis njegove službe nalaže.

Usljed doslovnog strogoga održavanja službenoga propisnika, počelo je poslovanje zapinjati, ranžiranje vlakova obavljano je sporo, pojedini vlakovi bili su vrlo kasno spremjeni, a od svega toga nastalo je redovno zakašnivanje vlakova. Vozni je red brzo bio poremećen, a da je štrajk još i dulje potrajao, ne bi ni osobni vlakovi redovito općili, jer bi tračnice ponajviše bile zapremljene teretnim vlakovima.

U gradovima Češke, ponapose u Pragu, zavlada je silna skupoća, jer teretni vlakovi nijesu dolazili, a tim je nastalo pomanjkanje živeža, jer ovaj nije iz ladanja uvažan.

Radi ove pasivne resistencije nije oblast mogla namještenika na odgovornost pozvati, bu-

LISTAK.

Prvi ures.

Napisao Milan Lang.

Ima u nas još jedna vrsta resine, a to je vrijeme obični (Erica vulgaris), koji cvate u jesen. I u njega su cvijeti crvenkasti, ali mnogo bijeli, nema ni crnih prašnika, a i lišće mu nije onako zarudjelo, pak se zato manje liste, a ljepotom svojom znatno zaostaje za proljetnom sestricom svojom. I opet eto vidimo, kako je mudro Tvorac snabdjeo prirodni ovaj perivoj cvjetnim uresom: ljepši, sjajniji i bogatiji nakit dao mu je u proljeće, kadno se razbujao u njem novi život, neka je dakle i veća raskoš; a čedniji ures odredio je za jesen: neka i onda ne ostanu bregovi i stijene puste i gole.

Nalaz rumenkasta resina pravo je gorako čedo, i to čedo krševitoga gorja. Mnogi bi se krajevi ponosili tim prelijepim uresom kamenih hridi, ali im priroda toga nije prikladna. U našoj domovini nalazimo je još samo po ovim bregovima: Kieč, Mrzin, Velebit i po dalmatinskom kršu.

Još je rjeđa od resine treća krasnica naše okoline, crni kukurijek, snježna ili po samoborskom naziva glavobolka, glavobolka (Helleborus niger, die schwarze Nieswurz). Osamijeno i mudro nastanilo se u kakvoj jamici pod kamenom ili grmom u plodnoj crnici, a posušenim i opalim lišćem s grma, polegnom i pobušenom travom prokriže mezanu svoju stabljiku i pupove, da ne potrađaju od sime. Poslije joj opet ovaj topli pokrivač, kad listovima, dobro posušiti kao hrana.

Na debelim i dosta visokim peteljama raširilo se tamno-zieleno, svijetlo, na petero raščlanjeno kožnato lišće. Ispod suhoga lišća tajanstveno se diže iz korijena (već u mjesecu prosincu) nova jaka mesnata stapka, a na vrhu joj bijeli cvijetak spustio k zemlji pospanu svoju glavicu. Ali kako se pod grmom i kamenom malo zadržalo snijega, to sunce brzo dopre toplotom svojom do snenoga pupoljka i milujući ga toplim svojim dahom mami ga pomalo ispod lišća. A kada jednoga dana i jače prigrije, pomoli se pupoljak ispod suhoga lišća i raširivši milječne svoje laticice mlo se nasmijehi sunašću, kao da mu zahvaljuje za tople cjelove, kojima ga je probudilo i oživjelo. Ljep, velik i kao mljeko bijel cvijetak kukurijekov ponosito diže gizdavu svoju glavu iz grimiznoga plašta vriješakova kao krasan biser usred žarkih rubina. Zarko ovo rumenilo prihvatilo se i mnogoga kukurijekova cvijeta s vanjske mu strane.

Kada dođu pokladne zabave ili svadbeno pirovanje, naravski da treba i cvjetnoga nakita. Samoborska djeca nijesu radi toga u velikoj brizi. Eno u divnoj bojoj prirodi, ispod snijega potraže i nadu ljep cvijetak kukurijekov. Dakako da su pod snijegom još pupoljci; ali to ne smeta: u toplj sobi laticice će se malo raširiti i razmaknuti, a nježni i tanki prstići pažljivo će ih rasklopiti i povinuti, pa da vidili ljepote: ljepšeg si cvijeta ni poželjati ne možeš, — ma baš kao kamelija.

Ipak taj ljepi cvijetak nije narod okrstio najlakšavijim imenom. Ne smijemo se dakle dati zaslijeptiti njegovom ljepotom, i povjerovati u njegovu potpunu neudržnost, ma da i nosi na sebi simbol nevinosti. Narod ga zove „kukurijek“, što znači, da se zlo o njem sud, a naši mu ljudi vele „glavobolka“, što opet kaže, da od njega glava zaboli, ako se dulje miriše. A to

može biti, jer je korijen ove biljke i stabljika vrlo otrovna, pak se nekada mnogo upotrebljavala u ljekarstvu. Zovu je „crni“ kukurijek, jer joj je korijen crn, koji ostrim svojim mirisom draži na kihanje.

U našoj domovini nalazi se lijepa ova biljka samo u Samoborskoj gori i na Kieku. Kod nas se u potonje doba i zagrebačka sirotinja upoznala s krasnim njezinim cvijećem, pak čim malo snijeg okopni s bregova, dolaze u manjim skupinama žene s djecom ovamo, beru ga i nose na prodaju u Zagreb.

I tako se ures samoborske prirode širi sve dalje, pripovijedajući i drugima o ljepoti njezinoj. Ali pravi je užitek tek u njoj samoj, u bogatstvu njezine ljepote i raskoši. I ta raskošna ljepota mami strance u svoje krilo: i zdravi i bolesni ne mogu se je nagledati dosta. A baš je u proljeću užitek najugodniji. Poezija krševitih hridi i bregova svu zaokuplja dušu. Bujno rumenilo resine osvježuje u pohodnika mnogi kionuli pogled i oživljuje mu smalaksalu volju, sjajno zelenilo bolikovine podiže nadu na ozdravljenje, a gizdavi cvijet kukurijekov veselo ga pozdravlja blagim smiješkom svojim.

Tom milom i opojnom raskoši samoborske prirode preljevaju se katkada tihano i umiljato melankolični zvuci zvona s crkvice sv. Jurja, uljevajući u dušu neki tajanstveni čar. Tihno i sjetno talasaju se glasovi zvona svježim i mirišljivim uzduhom, tihano i nježno grle se s bogatim cvjetnim nakitom, pa odbivši se s okolnih bregova, rasplinu se po širokoj ravni noseći udaljenoj djeci samoborskoj topli pozdrav iz miloga im zavičaja.

dući da su se strogo držali propisa, već je bila prisiljena s njima ugovarati, te je doista sve njihove zahtjeve ispunila.

Od kako je radnik uvidio, da je važan faktor u produkciji, da on pomaže državu uzdržavati ne samo time, što stvara pojedine proizvode u velikoj mjeri, već i time, što nosi razmjerni dio tereta, jer plaća porez, daje vojnike itd., počeo je tražiti, da se njemu priznaju i njegova ne samo građanska, već i ustavna prava.

Ovaj zahtjev nije ostao glasom što vapi u pustinji, jer su u nekim državama radnicima priznata ta prava, a i u drugima će prije ili kasnije do toga doći, kao što je i u velikoj Rusiji došlo do ustava radničkim pokretom.

Danas više nitko ne sumnja o velikoj vrijednosti radničkoga staleža. Što više, danas se već s njime računa kao s jakim faktorom za promicanje državnoga blagostanja.

Kada je dakle pravednost Božja radnicima podijelila toliko časno mjesno u ljudskom društvu, onda i oni treba da budu ponosni na svoje zvanje, da ga s punom voljom i ljubavi vrše, jer će se samo uz marljiv i samosvjestan radnički stalež razviti u domovini trgovina, obrt i velika industrija — najveći izvori narodnoga dohotka.

Dopisi.

Vele cijenjeni gosp. uredniče!

Radujem se, što nanovo pokrenuste „Samoborski list“. Tim ste vrlo ugodili i nama vanjskim njegovim pretplatnicima, jer smo i mi uvjereni, da ne smijemo susitati. Zato ćemo i mi nastojati, da Vam u svem pripomognemo, kako bi se „Samob. list“ uzdržao, jer je mnogo toga u Samoboru i okolici, što je vrijedno predati javnosti.

Ljepi je naš Samobor još kao zakopani dragulj. Ni sami Samoborci, neka mi oprostite, ne znadu, kako biser imadu. Tek tudinci nas upozoruju na nj. Pak da i mi sami taj biser bolje upoznamo, a da i trgovce za taj naš dragulj pridobijemo, deder pregnimo svi i otkrivajmo svaki to naše blago.

Grade ima obilno, polje je široko, a ne manjka, hvala Bogu, ni ljudi, koji mogu položajem i znanjem da nam ovaj naš biser u najljepšem sjaju otkriju.

Spomenut ću samo ovo: Samobor imade „staru gradinu“ burne prošlosti, ima vlastelinske dvorove, znamenitu staru školu, slavni samostan, prekrasnu župnu crkvu, lijepe bijele kapelice; okružuju ga prekrasni višorodni brežuljci, a osvježuju šume i gajevi; imao je znamenite muževе, koji se odlikovali na bojnima, pjesničkom i glazbenom polju: Zar ne bi dizalo ponos u Samoboraca, a ljubav spram Samoboru u stranaca, kad bi se drevna slava njegova neupućenima sada predočila i istakle vrline starih, odličnih Samoboraca? — Ovim su pravcem lijepo započela naša dva sokola gg. Noršić, kapelan, i učitelj Toni, a njihovim tragom neka sad prosljede i ostali naši umni i patrijotični sokolovi.

Rude, 25. veljače 1906.

Stj. Mrakužić.

Domaće vijesti.

Premještanje. Kr. kot. veterinar g. D. Badovinac premješten je iz Samobora u Cazmu, a na njegovo mjesto dolazi kr. kot. veterinar u Koprivnici Ivan Ribič.

Korizmna pobožnost. „Križni put“ bit će u našoj župnoj crkvi svakoga petka u 6 sati na večer. Kod ove pobožnosti propovijedat će g. Janko Majerović, kapelan. U samostanskoj crkvi obavljat će se križni put svake nedjelje u 2 sata.

Analfabetski tečaj, koji je otpočeo u Samoboru dne 9. siječnja, dovršen je dne 18. veljače s ispisom, kod kojega je učestvovalo i nešto općinstva. Učitelj toga tečaja, g. stud. phil. Sporčić, dao si je vrlo mnogo truda, pa mu je trud bio okrunjen i lijepim uspjehom. Pomagao mu je u tom radu revno i g. Niko Reizer. Tečaj je imao s početka 30 učenika, i to: 11 ženskih i 19 muških a poučavalo se tri puta sedmicom. — Dne 25. pr. mj. započeo se već novi tečaj. Tko imade volje, da nauči čitati i pisati, neka se okoristi ovom prilikom.

Na znanje! P. n. općinstvo samoborsko upozorujemo, da ćemo u buduće u našem listu izvješćivati o vjenčanju, smrti i dr. samo onda, ako nam se to napose usmeno ili pismeno javi. Toliko pažnje valjda smijemo tražiti od dotične stranke. Ako su osmrtnice ili vjenčane karte tiskane u tiskari „Samob. lista“, onda ne treba posebne prijave.

Korzo. U zadnji čas složio se odbor, da priredi na pokladni utorak korzo, koji je u istinu uspio. U povorci je bilo 12 grupa, od kojih su seve odlikovale duhovitom satrom. Napose ističemo ove grupe: „Ostajni samoborske mužike“, „Srakači tiho, koKošak govori“, „Srakači 1906. wir fahren nach Agram“, „Košut i Košutica u hrvatskom primorju“, „Analfabeta“, „Princ Karneval“,

„Predsjednik Justih“, „Ptičji lov“, „Riječki Babilon“ „Atleta“, „Jo, draga, soldati buju prešli“, „Sloga i ljubav u Samoboru“, „Hvala Bogu! našel se je“.

Opazalo se odmah, da sve ove duhovite ideje potječu od poznatih naših šaljivdžija i starog „invalida“.

I tako unatoč korza u Zagrebu nije zaostao niti Samobor, dapače je naš korzo bio mnogo duhovitiji i animiraniji.

† **Franjo Petrić.** Dne 20. o. mj. umro je u Štajerskom Gracu g. Franjo Petrić u 68. godini svog života. Pokojnik je bio glazbeni umjetnik, pa je bio u umjetničkim krugovima cijenjen kao odličan glasovirač, a osobito uvažen kao glazbeni kritičar. — Sastavio je jedan prekrasni karišik hrv. pjesama za glasovir, ali ga nije izdao na svijetlo, no oni, pred kojima ga je svirao, vanredno su ga hvalili. Bilo bi dobro, kad bi se tko za to zauzeo, da se ta umjetna stvar ne bi možda izgubila. Pokojnik je bio sa svojom obitelji vrlo česti gost našega ubavog Samobora, čije je prirodne krasote i u stranom svijetu sa zanosom isticao.

U Samoboru je bio usko prijatelj s obitelji Vizner i Bahovec.

Bila mu laka zemljica!

† **Mijo Geček.** Dne 19. veljače o. g. preminuo je na Rijeci mladi Samoborac, svećenik Mijo Geček. Pokojnik je više godina bolovao na neizlječivoj sušici. Svršivši bogoslovne nauke u Zagrebu, službovao je ponajprije kao kapelan u Rakovcu kraj Vrbovca, a za tim kao prefekta na dječjačkom sjemeništu u Požegi. Bio je vrlo naobražen, a uz to čedan i skroman, srca plemenita i dobra. Kako je bio svom dušom odan svećeničkome svome zvanju, a značaja svijetla i čvrsta, bio bi radom svojim lijepo koristio crkvi i domovini, da ga nije ljuta bolest prije reda satrija. Za vrijeme svoje neizlječive bolesti proučavao je opću književnost, pa je više lijepih stvari prevodio, koje su bile štampane u zagrebačkom dnevniku „Hrvatstvu“. Njegove kolege i prijatelji uvijek će se sjećati s najljepšom uspomenom njegova lijepog značaja i plemenite mu duše. Bila mu laka hrvatska zemljica, koju je iskreno ljubio, a blažen pokoj u vječnosti! Starici pak majci pokojnikovoj, koja je s njime pokopala najljepše svoje nade, te bratu i sestrama njegovim naše iskreno saučeeće.

Iz osvete. Jedne noći namazali su nepoznati zlikovci kuću g. Tome Mataušića u Starogradskoj ulici. Pogovara se, da je to učinjeno iz osvete. Ovaki način odmazde treba najoštrije osuditi.

Dar. Primili smo od g. M. B. K 5 za društvo za poljepšanje Samobora, umjesto vijenca pokojnomu Franju Petriću.

Zdravstveno stanje pučanstva u Samoboru i njegovu kotaru u mjesecu siječnju i veljači 1906. Mjeseca siječnja i veljače bilo je promjenljivo vrijeme, koje je zdravlju bilo štetno.

Glavne bolesti ovoga razdoblja bili su katar i upale disala, zatim bolesti probavila i reumatizam.

Od priljepčivih bolesti opstoji u Samoboru sporadično kašalj hripavac, a u općini sv. Martin također sporadično skriet.

U ovom razdoblju oboljela je jedna muška osoba od trbušne pošaline i umrla, dok je i muška osoba, koja je od prošavše godine u ovoj bolesti preostala, ozdravila. Prema prošavšoj godini bilo je ljetos zdravlje pučanstva u isto doba povoljnije, jer se lani influenza u velikom broju pojavljivala. Sudbeno liječnički razudene su 2 muške osobe, koje su umrle nasilnom smrću od tuđe ruke.

Dr. B.

Vjenčanje. U srijedu poslije podne, dne 21. pr. mj., vjenčao se u našoj župnoj crkvi g. Mijo Kazić, sinovac blagopok. samoborskog građanina Franje Kazića, sa gdcom. Ankom Poreden. Mladenci su štićenici vrle gđe. Katarine Kazić. Bilo sretno!

Promjene u vlasništvu nekretnina u općini Samobor za drugo polugodište 1905. 1. Krušec Gizele preudata Haralović naslijedila je po svom pokojnom suprugu Lovri Krušcu pol kuće, dvorišta i vrt u Obrin. ulici vrijednih 1100 K. — 2. Štuller Milan naslijedio je po svojem pok. ocu, Petru Štulleru, pol nepokretnosti, ležećih u ppč. Samobor, vrijednih 1010 K. — 3. Domović Mijo iz Bistraca kbr. 2, kupio je od Stjepana i Tereze Fressi iz Samobora šumu s vinogradom u rudini „Brezina“ u površini od 1 jutra 282 čet. m. za kupovninu od 1550 K. — 4. Prijatelj Franjo, Bara Haberle i mldb. Ana Haberle razriješili su svoju zajednicu dobara. — 5. Bedenko Janko iz Zagreba kupio je od svoje braće i sestre njihove dijelove nekretnina za 800 K. — 6. Regović Ivan i Kata, Oračec kbr. 1, kupili su od Stjepana i Franje Tkačića u Daruvaru te Tereze Marković iz M. Bistrice oranice „Ošnicu“ i „Vrbčnicu“ za 120 K. — 7. Regović Josip iz Samobora kupio od istih za 340 K zemljišta, ležećeg u rudnici Zagrebčica, Gradišće i Toplice. — 8. Josip Matijašić iz Samobora prodao je Petru i Jagi Horvat iz Otruševca svoju livadu, ležeću u rudini „Preseka“, za kupovninu od 120 K. — 9. Strakec Martin, Ramb. ul. kbr. 82, prodao je svoj dio nepokretnosti Jagi Strakecu za 200 K. — 10. Strnad mldb. Marija, Zora, Ivan i Franjo naslj. Iza mldb. Nikole Cerika desetinu kuće, dvorišta i vrt u Smidhenovoj ulici. — 11. Fressi Franjo i Katica kupili su od Janka Jurčića kuću kbr. 38 u Starogr. ul. za 650 K. — 12. Mavrić Julijana kupila je od A. Nemanica kuću br. 20 sa dvorištem i vrtom u Obr. ul. za 200 K. — 13. Danica Stefina proдалa je Ignacu Stefini svoj dio nepokretnosti u Gajevoj ulici kbr. 7 za 400 K.

(Nastavit će se.)

Glavni savez tvornica strojeva za gospodarstvo i industriju. Današnje racionalno gospodarstvo gotovo se više ne da ni pomisliti bez strojeva i svakojakih sprava. Radne sile sve više ponestaje, i svaki su dan skuplje, pak je zato sada već mali i veliki gospodar prisiljen, da poseže za raznim gospodarskim strojevima. Pri tom ne gubi ništa, jer i ako izda za strojeve odmah nešto veću svotu, ali zato uštedi i na vremenu i na radnim silama, a što je glavno, obavi svaki posao u pravo vrijeme, a i to je za ekonomu velika dobit. No i tu si može pojedinac pomoći tako, da se njih više složi i zajednički nabave kakav skupiji gospodarski stroj, pa ga onda zajednički i upotrebljuju. Od nabave gospodar. strojeva mnogo se zazire, jer narudžbom iz vana često se dobila takova sprava, koja nije zadovoljila ni u najmanjoj mjeri, što se od nje očekivalo. Sada toga više nema. U Zagrebu osnovao se „Glavni savez“ prvih svjetskih tvornica svake vrste strojeva za gospodarstvo i industriju. Veliko i bogato skladište svoje uredio je na Preradovičevu trgu. Eto tu svakomu gospodaru lijepe prilike, da si razgleda ponajbolje i najnovije gospodar. strojeve. Tu će dobiti o svem i potrebne upute o rukovanju, a što najviše vrijedi, moći će si izabrati baš ono, što bude njegovim potrebama najbolje odgovaralo. Mi ovaj „Savez“ svakomu toplo preporučujemo.

Veleporezovnici. Najjači je veleporeznik u Hrvatskoj i Slavoniji grof Eltz iz Vukovara, koji plaća 150.000 kruna godišnjeg čistog poreza ili 6 puta toliko koliko cijela samoborska porezna općina.

U našoj okolici plaća najviše poreza barun Gejza Rauch iz Lužnice kraj Zaprešića i to preko 30.000 K. U Samoboru je najveći porezovnik g. Milan pl. Kiepac, koji plaća godišnjeg poreza 2.650 kruna ili više od desetine sveukupnoga izravnog poreza cijele naše općine.

Iz tih se podataka najljepše vidi, kako su vlastelinstva u Hrvatskoj gotovo neznatna spram onih u Slavoniji.

Čudnovat lijek od padavice. Piše nam prijatelj iz Ruda: Tajanstvena i strašna je bolest padavica. Zato je naš narod zove „velikom nevoljom“. Ljudstvo strepi pred njom, a kršćanski puk od davnine protiv njoj zavaja patrona sv. Valentina, a kad hoće koga užasno prokletiti, prokune ga „velikom nevoljom“. Uspješna lijeka protiv te užasne bolesti do danas još znanost nije otkrila; ali u narodu našem postoji stara predaja, da se bolest liječi srcem od krta. Narod govori: „Rano za sunčana ishoda iskopaj živa krta, kada rije, raspri ga, izvadi mu srce i daj ga padavičavomu pojesti“. U mojoj župi bolovala je na toj nevolji prije 13 godina 15 godišnja djevojka Tonika Kutor-Šćap. Jednom prilikom upitam tetu njezinu, kako je djevojci. Na što će teta veselo: Ona je sada, hvala Bogu, zdrava! — A kako ste je izliječili? — Iskopala sam krta i dala sam joj pojesti njegovo srce, i ona je, hvala Bogu, sada zdrava.

Djevojka izbilja već 13 godina u svijetu služi i od tada je zdrava.

Iz društva „Ciril-Methodskih zidara“. Društvo ovo imalo je u nedjelju 28. pr. mj. svoju prvu glavnu skupštinu na temelju novih potvrđenih pravila. — Iz izvješća tajnika Milana Suhaneka vadimo ove podatke: Sa tvornicom žigica Adama Reisnera sklopljen je ugovor, prema kojemu ona daje od žigica pod klupskom etiketom stanoviti postotak u korist „družbe“. — Dne 10. travnja pr. g. bilo je odaslanstvo „zidara“ na sprovođu velikog biskupa i dobrotvora naroda J. J. Strossmajera; koncem mjeseca lipnja odazvalo se pozivu „zidara“ „Celjsko pevsko društvo“, koje je ovdje dalo jedan koncert u korist slovenske i istarske družbe sv. Cirila i Metoda. — Koncem mjeseca kolovoza sklopio je klub ugovor sa „Bjelovarskom parnom mljekarnicom“, koja će staviti u promet svoje specijalite sira pod etiketom „zidara“, a u korist istarske družbe. — U sjeni od 14. rujna primljen je predlog tajnika, da se za sve hrvatske zemlje uvede „narodni porez“, te je posao ubiranja istoga povjeren povjerenicima (ima ih do 400), čisti prihod ove zbirke iznosi danas K 304473. Istodobno pristupio je klub Clearing-prometu poštanske štedionice. — U sjeni od 3. studenoga primljen je drugi predlog tajnika, da se dađu tiskati iskaznice za društva a u korist „družbe“; vrlo krasnu sliku izradio je naš domaći slikar umjetnik g. Bela Čičo, te se prodavaju po 20 fil. po komadu.

Naša društva slabo ili nikako ne mare za našu vrijednu istarsku družbu. „Narodni biljeg“ danas skoro iščezava, jer za isti nema kod naših rodoljuba i većine društava baš nikakovog shvaćanja, što najbolje dokazuje činjenica, da je tih biljega raspačano cijele lanjske godine samo 400.000, a čisti prihod iznosi tek 462225 kruna, sa tražbinom K 658847. Doskora će doći u promet ogrlice, orukvice i ovratnici pod etiketom kluba, koje će raspačavati „zidar“ Ivan Djaković. „Zidari“ namjeravaju tečajem ove godine uvesti još nekoja nova vrsta prihoda za „družbu“. Danas ćemo spomenuti samo izdavanje ljetopisa kluba i osnutak podružnice u Osijeku. Članova imade danas ovaj klub: 2 začasna i 66 redovnih.

Iz izvješća blagajnika g. A. Biljana razabiremo, da je lanjske godine sabrano za „družbu“ sv. Cirila i Metoda“ za narodni biljeg K 4.62225, zbirke K 3.16081, prihod klubskih žigica K 2.40853, prihod od koncerata K 4.13971, kamati K 3390, sveukupno sabrali su i otpremili ravnotejstvu „družbe“ zidari lijepu svotu od K 14.83008.

pognoj i ugrije, a hranive se čestice u zemlji rastvore i rastope, pak postanu sposobne vočki za hranu. Što teže je i žilavije tle, u koje ćemo zasaditi vočku, to ranije treba da iskopamo jamu, da se zemlja poboljša. Veoma je važno, kako veliku jamu treba da iskopamo za vočku. Općenito se to ne da odrediti, nego se valja ravnati prema prilikama tla. Što jače koja vočka raste, što slabije je tle ili nevaljala donja zemlja, što tvrđe i žilavije tle, to dublje i šire moraju biti jame, u koje kanimo zasaditi vočke. Pa i u najboljem tlu ne smije jama biti uža od 1 i pol do 2 metra, a duboka 60—80 cm. Gdje su plitke tla lošije, treba širinu jame i preko 2—3 m. povećati, a dubljina može dosegnuti i 1 m. Mnogima — da većini činić se ovi zahtjevi pretjerani, jer čemu vočki tolika jama, kad joj korijenje nije rašireno više od pol metra. Opet velimo: ne radi se tu samo za sadašnjost, nego za budućnost. Zemlju valja što dalje oko stabla razrahliti i pognojiti, da se mogne novo žilje hitrije razvijati i da se mogne lakše kroz zemlju provlačiti. Ako žilje dalje zahvaća u širinu, to iz većega prostora crpa svoju hranu, pak će i brže rasti i obilnije roditi. Ovdje je pak tle samo malo razdobljeno i pognojeno — kako je to u maloj jamci — tu mlado žilje nailazi odmah na zapreke, ne može da probije tvrdu zemlju, pa zato ostane samo na onom malom rahlom prostoru. A budući da u njem ubrzo potroši svu hranu, ne može stoga povoljno rasti, te počne hliti.

Jame neka su zaokružene, jer to najbolje odgovara krošnji drveta. Dvije tri sedmice prije sadenja treba jame zapuniti zemljom. Smrznuta zemlja, snijeg ili led ne smije doći u jamu. Prije zasipavanja valja usred jame zabiti kolac, a onda svu zemlju, bolju i lošiju, dobro ispremišati, razmrviti i pognojiti, ali ne stajskim gnojem, nego gnojem miješancem ili drvocjepinom. Na taj način nalaziti će korijenje posvuda jednaku hranu, pak će se i jednako pravilno razvijati na sve strane.

Neposredno prije sadenja ima se vočka na korijenu obrezati. Reže se ostrim nožem nakoso, ali tako, da rana bude glatka i dolje okrenuta. Sve korijenje prikrati se za trećinu, a osim toga treba odrezati još i bolesne, ogrebene, rascijepane i izderane česti, a zasušeno žilje i ono korijenje, koje se križa s drugim, treba posve odstraniti. Vrio je dobro, da se ovako obrezano stabalce s korijenjem umoči u smjesu, napravljenu od ilovače i govedjeg svježeg gnoja i da postoji u toj kaši nekoliko sati. To je naročito dobro onda, kada je zemlja ili vočka znatno osušena.

Nakon toga treba vočku odmah zasaditi. Kod sadenja potrebna su dva radnika, jedan drži vočku čvrsto uza kolac, a drugi ponamjesti žilje u jami, da se posve slobodno širi na sve strane. Nato onda zasipava sitnom zemljom korijenje pazić dobro, da među korijenjem ne ostane župljine. Kod toga posla treba upotrebiti ponajbolju i najsitniju zemlju dobro ispremišanu s kompostom. Nipošto ne valja kod sadenja stabalce natresati, podizati i spuštati, jer se tim korijenje pomakne iz svoga naravnoga položaja. Vočka se ne smije usaditi dublje,

nego je i prije bila usadena, ali budući da će se rahla zemlja za nekoliko sedmica slegnuti, zato treba 10—15 cm. zasaditi više, nego je prije bila u zemlji. Kad je korijenje na nekoliko cm. zasuto zemljom, može se nogom lako prigaziti, ali kod teške se ilovače to ne preporučuje, jer se žilje odviše zgnjete. Napokon se i ostali dio jame napuni zemljom, a najzad se okolo stabalca napravi udubljeni humak. U njem će se pribirati više kiše, žilje će imati dovoljno vlage, pa će manje stradati od proljetne suše.

Tim bi vočka bila posadena. Treba je još samo na lako privezati uz kolac, da je vjetar ne povali. Jako se još ne smije privezati, jer će se zemlja slegnuti, pa će sa sobom i vočku povući. Ako je vočka posadena u jesen, dobro je razrahliti zemlju oko nje pokriveni slamom, gnojem ili smećem, jer će to pričuvati u zemlji toplinu, pa će se još prije zime moći razviti tanke žile sisalice, a vočka će potom u proljeću ranije i bujnije potjerati.

Kada je vočka zasadena, treba joj obrezati i krošnju, što se može obaviti istodopce, kada se prirezuje i žilje. Sve jače grančice prikrate se za trećinu kod onoga oka, što je naperevano van. Glavna uspravna grana prikrati se za dvije trećine svoje dužine. Tako se obično obrezuju jabuke i kruške, kad se u jesen presađuju; presađuju li se u proljeću, onda se grane obično samo ponešto prikrate.

Jače se prikraćuju grane sviju vrsta šljiv: kada god ih sadili, moramo im grane okresati na polovicu, jer inače na starom drvu više ne potjeraju oči. Ostale koštičave vočke kao: trešnje, višnje, orasi, mandalice i breakve obično se kod sadenja ne obrezuju, jer i bez toga razvijaju lijepu i dosta pravilnu krošnju. Breakve se mogu ponešto prikratiti nakon obavljene cvatnje, a ljeti im se još oduzmu nepotrebne zelene mladice.

Komu nije savjetovati?

Prijevod iz slovenskoga.

Boltarov Miško, komu je bilo već preko trideset godina, imao je lijepo gospodarstvo. Jednoga dana pane mu na um zgodna misao, da se ženi. Radi toga obuče se u svečano odijelo i pođe k svomu gosp. župniku, da ga pita za savjet.

„Hvaljen budi Isus i Marija!“ pozdravi Miško župnika, stupiv u njegovu sobu.

„Navijeke hvaljen!“ odvrati župnik. „A u kakvom poslu dolaziš k meni Miško?“

Miško: „Ne zamjerite, gospodine župniče! došao sam vas pitati za savjet.“

Župnik: „Za savjet! Pa što je?“

Miško: (sacrveniv se kao kuhani rak, ne zna, kamo da pogleda). „Ja mislim, gosp. župniče! — sam ne znam, što bih učinio — imam lijepo gospodarstvo,

imam mnogo družine, ali sam sâm, pa uz najbolju volju ne mogu svakamo dospjeti; zato mi je vrlo teško.“

Župnik: „Ja ne znam Miško; ja te ne razumijem, što bi rado i za kakvi si me savjet došao pitati.“

Miško: „Ja mislim, gosp. župniče, da bi bilo najbolje, da — se — ja — oženim; kad budemo dvoje, laglje ćemo nadzirati gospodarstvo i družinu.“

Na te riječi počme župnik po sobi simo tamo hodati, a Miško je mislio, da si radi njega župnik razbija glavu; napokon postane i reče mu: „Miško! imaš pravo.“

Miško: „Kad pomislim, da bi mogao dobiti takvu ženu, koja će biti još gora od družine, onda me prođe volja da se ženim i vrlo sam zabrinut.“

Župnik: „Tako je, Miško! Najbolje, da se ne ženiš.“

Miško: „Nego da je to najbolje; no teško je, ako čovjek uvijek sjedi sam, i nema nikoga uza se, s kim bi se porazgovorio, — višeput me sasna obuzme tuga.“

Župnik: „Imaš pravo Miško! nema druge neg, se ženiti.“

Miško: „Ali, ako pogledam, kako se teško namjeriti na dobru ženu i koliko muškaraca uzdiče u nesretnim brakovima — već me je sada strah.“

Župnik: „Istina ti je to; najbolje će biti, da ostaneš neoženjen.“

Miško: „Višeputa si pomislim: Miško! za koga se ti ipak toliko mučiš i trudiš, kad nemaš ni žene ni djece? Je li pametno, da se za druge toliko mučiš? — Pod dojmom ovih i sličnih misli izgubim svaku volju za rad.“

Župnik: „I to je istina; Miško, daj se dakle što brže oženi. Bog ti dao punu kuću djece!“

Miško: „Ako mi se pak djeca pokvare — što onda? Ipak je bolje, da ostane čovjek bez žene.“

Župnik: „Nego, nego! ostani ti samo bez žene.“

Miško: „Da barem čovjek ostane uvijek ovako mlad, još bi bilo nekako; ali kad ostari ili oboli, onda je žalosno, da nema nikoga svoga, već se mora predati u tuđe ruke.“

Župnik: „I kako je to žalosno! zato je najpametnije, da se ti oženiš.“

Miško se počme nato česati za ušima. „Da, gosp. župniče! kad bi barem čovjek znao sve unaprijed; no dobiti dan-današnji dobru ženu, to je vrlo teško.“

Župnik: „Ako se ne možeš namjeriti na dobru ženu, a ti ostani radije bez nje.“

Miško postane nato malo zlovoljan i nestrpjiv. — „Što mi je ipak činiti, gospodine župniče! Jedanpu: velite „da“, drugiput „ne“; ja bih ipak rado čuti, što vi mislite.“

Župnik se malo nasmije i primiv Miška prijazno za ruku, reče:

„Miško! kakor ti se poljubi, tako stori. Kdor se oženiti misli, njemu svetovati ni.“

Br. 1063 gr. R. 43305.

Oglas.

Kr. kotarski sud u Samoboru daje na znanje, da je na molbu Guđe Pristera i Artura Spitzera u Zagrebu za dne 9. ožujka 1906. u petak u 2 sata po podne određena dražba sekvestriranih drva u Kerestincu i šumi u Kalinovici, koja će se prodavati uz gotov novac.

Dražbeni uvjeti stoje na uvid kod potpisanog suda.

Kr. kotarski sud

U Samoboru, 20. veljače 1906.

kr. kotarski sudac
Sova.

Javna zahvala.

Najtoplije se zahvaljujemo ovim putem svim onima, koji su našega milog oca i rođaka

Pavla Tankovića

sprovedli do vječnoga počivališta, a naročito budi usrdna hvala vele učenoj gospodi liječnicima i vatrogasnoj četi, koja nam je svojim lijepim postupkom spram pokojnika u velike tešku bol ublažila.

Tugujuća obitelj.

Lijepa hvala,

Veleč. gosp. Franji Forku, župniku i dr. Milanu vitezu Biščanu, koji su pružili mojemu dragome suprugu u njegovoj teškoj boli veliku utjehu i pomoć.

Hvalim isto tako svima prijateljima i znancima, koji su me u toj velikoj nevoљи tiješili i kod sprovođa mojemu suprugu pošljednju počast iskazali.

BREGANA, 22. veljače 1906.

U ime uciviljene obitelji

ADELA URLI.

Svoj k svomu!

Svoj k svomu!

Trgovina i naklada umjetnina **Josip Kaplan** Zagreb, Duga ul. 12., Telef. 245.

Preporuča svoje bogato opskrbjeno skladište raznih svetih i svjetskih uljenih slika i staklenih i kromoslika, heliogravura, bakro- i ocjeloreza, akvarela, zrcala u zlatnim i orahovim okvirima.

Tvorničko skladište okvira za slike i letvice za slike u raznim izradbama na veliko i na malo. **Zidnih satova i ura njihalica.** Kiparsko-pozlatarska i staklarska radiona. Vlastiti proizvod okvira za slike i staklenih slika, kao i slika sa glazbom. **Portreti i umjetna slikarija.** Zavod za crkvenu umjetnost, križni putevi, kipovi, raspela i slike za žrtvenike u svakoj izradbi.

Osobito preporučam krasnu sliku „**Saborska sjednica od 4. srpnja g. 1848.**“ koja nebi smjela manjkati u nijednom hrvatskom domu.

Ilustrovani cjenici besplatno i franko.

Ilustrovani cjenici besplatno i franko.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se družbe

sv. Cirila i Metoda

Svoj k svomu — Samoborac k Samoborcu!

♦ **Josip Kosić** ♦

Trgovina svježega i sušenog mesa na veliko i malo
Zenica — Bosna.

— Brzojavke: Kosić, Zenica. —

Preporučujem svojim veoma cijenjenim zemljacima svoju moderno uređenu trgovinu mesnate robe svake vrste, napose pak prodajem: paprenu i stolinu slaninu i trbušinu, hamburšku slaninu za zajutak, smotanu butinu i pleće, rebarca i zarebrica, mnogovrsne kobasice, kao: djevenice od smotane butine, pariske i ekstra kobasice, prave krakovske i poljske slaninske kobasice, milanske kobasice, sardeljače, džigernjače, krvavice, onda cervelat, mortadello, gotske, braunšvajgske, oderberške i kranjske kobasice, češnjovke i pečeniče, tirolske „landjäger“, frankfurtske i najšladke, kobasice jezičnjače, i „presswürste“; nadalje paštete od jetre i drugih umetaka, nadjevene svinjske glave i noge i dr.

Roba vazda svježija i najbolja.

— Cijene najniže! —

KORENJAKE

riparija portalis i rupestris monticola prve vrste, imade veću partiju za prodati **Ljudevit Kiršner**, Samobor, trg Leopolda Salvatora.

— **TRAŽI SE** —

vješta i poštena djevojka za bolju kuću, uz dobru plaću i hranu.

Upitati se u „Samobor. tiskari“.

— Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom. —

Apatovačka kiselica

Naravno alkaličko-muriatična litijaka kiselica. — Najbolje stolno piće. — Ljekovita voda. — Nagradjena sa 15 zlatnih kolajna.

Od prvih liječničkih autoriteta preporučena, te prokušano, izvršno i nenatkriljivo sredstvo. Glasovito sredstvo kod svih bolesti probavnih organa i grkljana, proti ulozima i reumi, kod želudacnog, plućnog, crijevnog i svih drugih katara, protiv hemoroida, kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara. Prokušano, izvršno i nenatkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Upraviteljstvo vrela apatovačke kiselice,
Zagreb, Mica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Zahtijevajte samo

Volanijevu lužinu.

— **Najveći uspjeh sadašnjosti!** —

postigla je poznata i znamenita lužina za pranje rublja tvrtke

EUGEN VOLANI

koja je u kratko vrijeme polučila na gospodarskom polju za štedljive domaćice najsajjniji uspjeh i zadovoljstvo.

Ne kupujte, ako nije

mojim imenom
providjeno.

Lužina je nenaplativa za svaku štedljivu i dobru domaćicu, za bolnice, praonice, samostane itd.

Prednosti kod uporabe jesu: pranje bez sapuna, sode, pepela i ine primjese, a što je baš glavno kod uporabe, da ne škodi i ne kvari rublje.

Prištednja na vremenu.	Zašto? jer se u 2 sata opere ona količina, što se prije jedan cijeli dan prala.
Prištednja na trošku.	Zašto? prije su bile potrebne 2 pralje, a sada jedna.
Prištednja na gorivu.	Zašto? jer uporabom gori 2 sata, prije 10 sati.
Prištednja na rublju.	Zašto? jer ne kvari rublje i traje 2 puta dulje.
Prištednja na novcu.	Zašto? kod najmanjeg gospodarstva sigurno 100 K.

Ove sve navedene prednosti lužine ispitala su 4 učenjaka i kr. zem. kem. anal. zavod u Zagrebu, predstojnik dr. Srećko Bošnjaković. **Raskužna moć Lužine:** raskužuje rublje od zaraznih bolesti, uništuje bacile kolere, pošalime, tifusa i spora, bedrenice (Milzbrand).

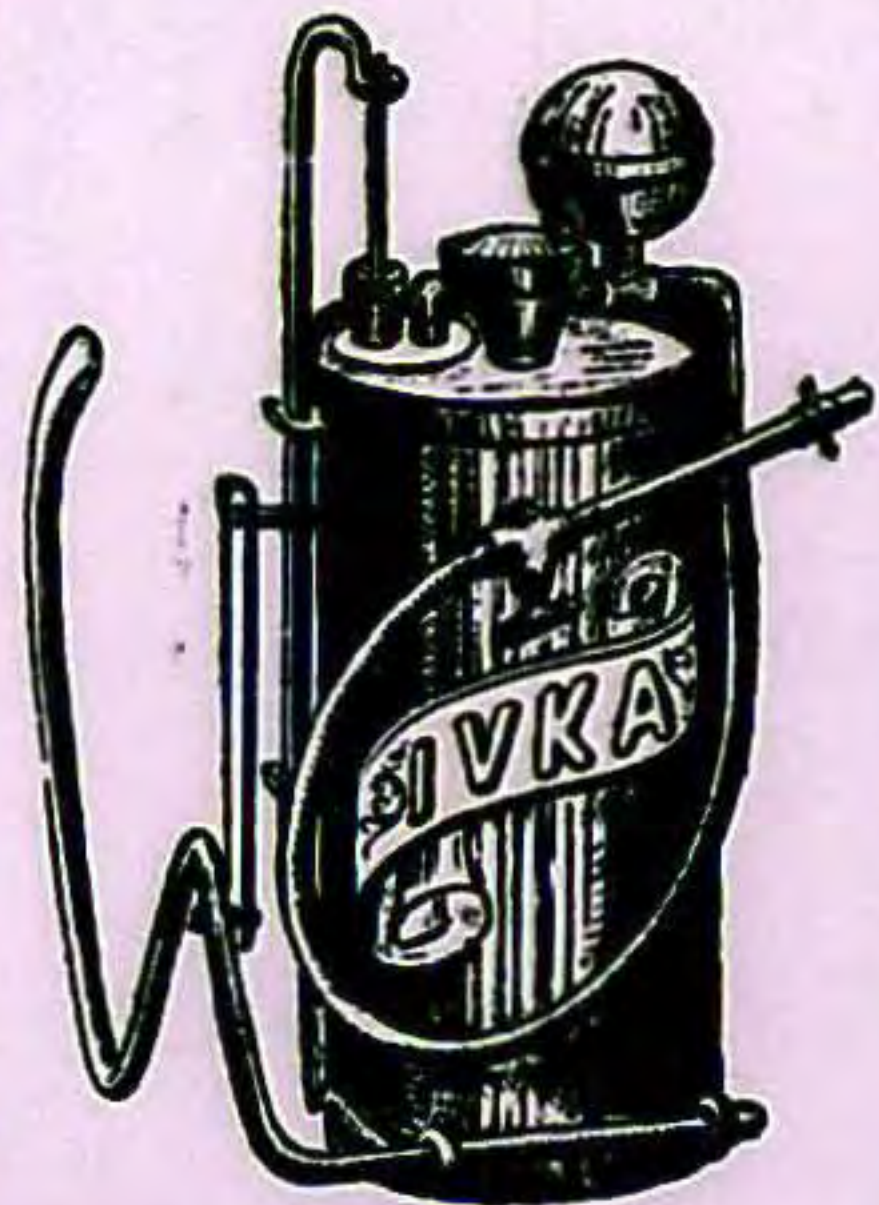
Lužina ne zahtijeva nikakvih posebnih uredba ili sprava. Paziti valja na patvorine i jamčim samo onda za sjajan uspjeh, ako je kutija ili omot providjen mojim imenom. Narudžba prima i obavlja samo uz pouzće

EUGEN VOLANI

Zagreb, Gundulićeva ulica 29, Telefon 154.

Naputke za uporabu šaljem besplatno. — Prodaja najmanje u sanducima po 25 kg.; no da se može svatko o dobroti lužine osvjedočiti, šaljem za pokus kutiju od 4 l pol kg. po K 2-80 uz pouzće sa naputkom. — Trgovci uživaju primjeren popust.

Glavni savez tvornica strojeva za gospodarstvo i industriju ZAGREB.

P. n.

Već sada nam je moguće, da svim posjednicima, gospodarima i vlastelinima pružimo

zajamčeno izkušane gospodarske strojeve,

jedino samo iz tvornica **prvoga reda** uz potpuno umjerene cijene i brzu dobavu.

Upozorujemo p. n., da svrate osobitu pažnju na to, da se je naš savez organizovao **nagonom za korist hrvatskoga naroda**, te da udovolji davno očekivanim potrebama **domaćeg gospodarstva i industrije**.

Već danas stoji na našem ovdješnjem skladištu preko **hiljadu** raznih gospodarskih strojeva, te svakomu kupcu stoji prilika, da se osvjedoči o

solidnoj gradnji i savršenoj konstrukciji strojeva.

Osvrniv se i na prijašnje oglase u ovom listu, ponovo ističemo, da nam **financijska snaga** naših odličnih tvornica omogućuje **uspješnu borbu sa svakom konkurencijom**.

Naše objave nijesu samo puka obećanja, već istinski rad i nastojanje, da pribavimo našem poduzeću častan glas.

Mi jamčimo za naše strojeve jednu godinu dana, postavljamo ih u posao i izašljemo svake godine u proljeću našeg montera, da izvidi i ispita, dali su strojevi kod nas nabavljeni u potpunom redu, a sve to **posve besplatno**. Molimo za Vaše vrijedno podupiranje.

S veleštovanjem

Glavni savez

tvornica strojeva za gospodarstvo i industriju

Preradovićev trg. Zagreb. Preradovićev trg.

Brzjavci: Stöger, Zagreb.

Telefon br. 76.

Telefon br. 76.

